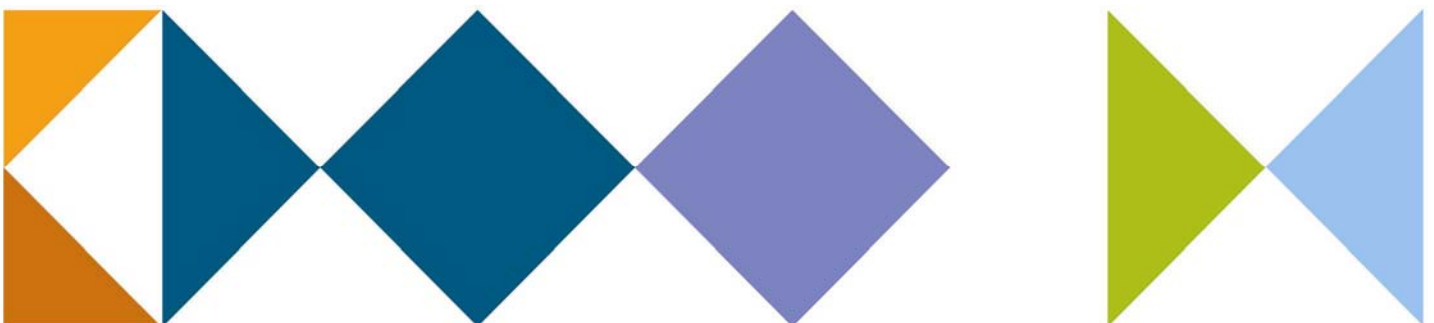




2006:6

Fortsättningen med Finsam

Bilaga 1



Fallstudier av fyra samordningsförbund

Samordningsförbundet Göteborg Centrum	2
Samordningsförbundet RAR i Sörmland	12
Västerbergslagens samordningsförbund	21
Norrköpings samordningsförbund	31

Samordningsförbundet Göteborg Centrum

Samordningsförbundet Göteborg Centrum bildades 1 januari 2005. Förbundets medlemmar är Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden i Västra Götaland, Västra Götalandsregionen och Göteborgs kommun. Förbundet omfattar stadsdelarna Härlanda, Örgryte, Centrum, Linnéstaden och Majorna.

Samordningsförbundet hade 9 miljoner kronor i budget för 2005 att användas för olika aktiviteter/projekt i enlighet med förbundsordningen. Budgeten för 2006 är 11,3 miljoner kronor (9 miljoner kronor + 2,3 miljoner kronor som förs över från 2005). Räknat per invånare i arbetsför ålder år var budgeten ca 80 kr 2005 och ca 95 kr 2006.

Något som flera lyfter upp i intervjuerna är att samordningsförbundet Centrum startar från ”scratch”. Man har alltså inte ambitionen att ta över insatser från befintlig samverkan, t ex inom ramen för Frisam. Övriga samordningsförbund i Göteborg har här valt en annan väg och har att hantera den samverkan som redan finns.

Tre prioriteringar utifrån lokala behov

I verksamhetsplanen beskrivs att de centrala stadsdelarna präglas av en relativt ung befolkning, många ensamstående och hög utbildningsnivå. En fjärdedel av de långtidsberoende av olika former av offentlig försörjning i Göteborg återfinns i de fem stadsdelarna som förbundet omfattar. Andelen långtidsberoende av offentlig försörjning är dock något lägre än kommungenomsnittet.

Prioriterade grupper för samverkansinsatser är

- Unga vuxna, särskilt de med psykisk ohälsa
- Personer med psykisk ohälsa
- Långtidsberoende av försörjningsstöd

Verksamhet

Rehabveckan

Under hösten 2005 genomfördes ”Rehabveckan”, en serie föreläsningar för gemensam utbildning och inspiration för personal hos de samverkande myndigheterna.

Ungdomscenter

Den första större samverkansaktiviteten för individer är ett ungdomscenter för åldersgruppen 18-30 år med psykisk ohälsa som hindrar möjligheten till arbete/studier. Det planeras att vara igång den 1 januari 2006. Aktivitetsägare kommer att vara Göteborgs stad, SDF Härlanda. Vid centret ska finnas personal från Försäkringskassan, socialtjänst, arbetsförmedling och från sjukvården psykiatriker och psykolog m.fl. Det primära målet med ungdomscentret är att ungdomarna ska uppnå eller förbättra förmågan till förvärvsarbete. Målet är också att ungdomarna ska få förbättrad livskvalitet och stärkt social kompetens. Rundgången mellan olika myndigheter ska undvikas och de ska få en heltäckande bedömning av problem och möjligheter. Innehållet i verksamheten planeras vara teamarbete, diagnostisering, korttidsterapi, arbetsträning/praktik, kurser i att hantera ångest/depression, erbjudande av kontaktperson.

Centret beräknas ta emot ca 120 ungdomar per år. Man kommer att jobba med ca 80 mer på djupet och ca 40 kommer att slussas vidare, främst inom kommunen eller psykiatrin.

Förbundet kommer att finansiera verksamheten, förutom att Försäkringskassan, arbetsförmedlingen och socialtjänsten finansierar varsin handläggare på halvtid. Totalt budgeteras förbundets kostnader för ungdomscentret till drygt 3 miljoner kronor per år.

Övriga aktiviteter

Under hösten 2005 har psykiatrin kartlagt vilka behov och problem kring personer med psykisk ohälsa respektive myndighet upplever. Denna kartläggning ska ligga till grund för en diskussion om vilka samverkansaktiviteter samordningsförbundet kan finansiera.

En annan påbörjad aktivitet är team på två vårdcentraler. Det handlar om att placera handläggare från Försäkringskassan på vårdcentralen, ev. kompletterad med annan kompetens. Man planerar också samverka mellan sjukvården och privata läkare och sjukgymnaster.

Organisation

Styrelsen i samordningsförbundet består av en ordinarie och en ersättare från vardera av de fyra parterna: Försäkringskassan, Arbetsförmedlingen Västra Götaland, Västra Götalandsregionen och Göteborgs stad. Representeranten från kommunen ska, enligt lagen om finansiell samordning, vara ledamot av kommunfullmäktige. Stadsdelarna finns alltså inte representerade i styrelsen.

Ordförande i styrelsen år 2005 har varit ordinarie från arbetsförmedlingen. Ordförandeskapet är tänkt att rotera varje år mellan staten och kommun/landsting. År 2006 kommer ordföranden från Göteborgs stad.

I samordningsförbundet Centrum kallas samordnaren ansvarig tjänsteman. Hon är inte anställd av förbundet utan av SDF Centrum, men lånas ut till förbundet på heltid. Samordnaren sitter placerad hos SDF Centrum.

För beredning av förslag till samverkansaktiviteter finns en ledningsgrupp bestående av två chefer från varje myndighet, från sjukvården (regionen) tre. De fem stadsdelarna representeras alltså av två stadsdelar, en byts ut varje år. År 2005 har Linnéstaden (chefen för individ- och familjeomsorg) och Majorna (stadsdelschefen) varit representerade. Regionen representeras av tre personer: chefer från vardera primärvården, specialistpsykiatri och beställarsidan. Representanten från Linnéstaden har varit ordförande år 2005. År 2006 har specialistpsykiatri ordföranderollen. Ansvarig tjänsteman är också medlem i ledningsgruppen.

Processen

Alla ense om att ungdomarna är rätt grupp att börja med

Förslag på målgrupper (de prioriterade grupperna) har tagits fram i arbetsgrupper där alla fyra organisationer ingått. Styrelsen fattade sedan beslut efter dialog med ledningsgruppen. Alla fyra parter i styrelsen är överens om att ungdomar är en viktig grupp att börja med för att förhindra att de blir kvar i sjukskrivning eller socialbidragsberoende. Medlemmarna i ledningsgruppen är också eniga om de prioriterade grupperna.

Olika referensramar hos organisationerna

Inom styrelsen finns dock olika uppfattningar om hur svår målgruppen för Ungdomscentrum är. Någon talar om tidiga insatser för dem som ligger nära arbetsmarknaden och pekar på att förebyggande arbete är viktigt medan en annan menar att ungdomsgruppen är väldigt blandad. Många är högutbildade men har utbildningar som inte är arbetsmarknadsinriktade. Skillnaden i bedömningarna av målgruppen kan förklaras med organisationernas olika referensramar.

En i ledningsgruppen pekar på att det i denna ungdomsgrupp finns sådana som inte är registrerade hos någon myndighet utan bor hemma och försörjs av sina föräldrar.

Tankar om Ungdomscentret

Som motiv för Ungdomscentret lyfter samordnaren fram

- Att man ska jobba under samma tak
- Att man ska jobba med kognitiva terapier
- Att det inte liknar en institution
- Att det har arbetats fram underifrån
- Att det är frivilligt för deltagarna

En i ledningsgruppen anser att Ungdomscentrum kan förhindra att ungdomar med problem kommer till arbetsförmedlingen, efter den insatsen är de utredda och mer förberedda för att söka jobb. Någon annan menar att primärvården har för dålig psykiatrisk kompetens och att denna insats behövs för att ge ungdomar snabbare hjälp. Ytterligare någon pekar på att tanken på ett Ungdomscentrum väckts redan tidigare men att det blev mer kraft i den genom samordningsförbundet.

Några i styrelsen har mer generella synpunkter på samordningsförbundets insatser. Någon menar att projekten bör visas upp i ”skyltfönster” för att inspirera andra och underlätta implementering i ordinarie verksamheter. Någon annan anser att det bästa sättet för dem att satsa ”Finsam-pengar” kanske är i sjukvården för att hjälpa personer till rätt läkarkontakter och därigenom bli gångbara på arbetsmarknaden.

Kommentarer kring budgeten

I ledningsgruppen kommenterar man budgeten på olika sätt (9 miljoner kronor år 2005, 11,5 miljoner kronor år 2006). Någon bedömer att om man visar bra resultat kan budgeten fördubblas. Någon annan menar att det krävs klara effektivitetsvinster för stadsdelarna om budgeten ska bli större. Flera vi intervjuat pekar på att budgeten är liten (”en droppe i havet”) men att den räcker så här i början.

Arbetet i styrelsen

Under 2005 har styrelsen träffats ca en gång i månaden. Arbetsförmedlingens representant har varit ordförande och kommunens representant vice ordförande. År 2006 är det två möten per termin inbokade. Det kommer även att vara presidieträffar (ordförande (från kommunen)+vice ordförande (från Försäkringskassan)).

Inom styrelsen pekar någon på att det är svårt att veta om man är representant för sin organisation eller står för det nya, samordningsförbundet. Alla menar dock att de har en uppgift att föra in sina verksamhetsperspektiv i styrelsens arbete.

Flera parter i styrelsen pekar på att det kan bli problem med förankring och delaktighet i stadsdelarna genom att bara en representant för kommunen sit-

ter i styrelsen och ska företräda fem stadsdelar. Den personen har dock i uppgift att få med alla på båten. Man försöker hantera problemet genom att två stadsdelar ingår i ledningsgruppen och att stadsdelarna växlar år från år.

En styrelserepresentant lyfter upp att arbetsförmedlingen har ett smalare perspektiv än övriga parter. Arbetsförmedlingen kan också komma till korta i de ”politiska ceremonierna”. Denne menar dock att ”arbetsförmedlingen är nyckeln till framgång” och är därför mycket viktig att behandla med respekt. Ytterligare en svårighet med koppling till arbetsförmedlingen som någon pekar på är att politiker och tjänstemän arbetar under olika förutsättningar: politiker måste förankra mer hos de församlingar som utsett dem medan tjänstemän vill komma i gång och jobba snabbt.

Sammantaget menar styrelsen att alla parter har lika stora möjligheter att styra samordningsförbundets verksamhet. Det man behandlar är ”vad-frågor”, inte ”hur-frågor”. Alla är också drivande, även ersättarna som brukar närvara vid mötena. Några menar dock att presidiet har ett försteg men eftersom de utses efter ett rullande schema kommer organisationerna i presidiet att variera mellan åren.

Arbete i ledningsgruppen

Alla medlemmar i ledningsgruppen anser att de har en uppgift att föra in sina respektive kompetenser och uppdrag i ledningsgruppens arbete. Man anser att alla har operativ förmåga och kan generera idéer. Någon påpekar att i och med att man startade från scratch i Centrum värnar man inte sina egna grupper i någon större utsträckning. Någon annan menar man att det behövs träning i att se samhällsperspektivet. Samma person anser att målet är att hitta projekt som alla organisationer vinner på. Flera anser att det är svårt att säga om alla har samma möjligheter att styra vilka insatser förbundet ska finansiera.

Alla är eniga om att ledningsgruppen hittills har tillräckligt inflytande över samordningsförbundet. Man anser att styrelsen bara har gjort marginella ändringar i ledningsgruppens förslag.

Styrelsen ser ledningsgruppen som mycket viktig. Det är där man ska diskutera och komma överens. Ledningsgruppen måste vara med på styrelsens beslut, annars kommer de inte att genomföras. Någon pekar på problematiken i att bara två av fem stadsdelar finns med i gruppen. Hur ska de övriga tre göras delaktiga? Denne menar dock att om alla fem var med skulle kommunen bli för dominerande, man skulle bara ”prata Göteborg” och glömma bort regionen och primärvården.

Samordnarens roll

Samordnaren ser sig själv som en förmedlande länk mellan styrelse och ledningsgrupp. Alla i styrelsen anser att hon har stort inflytande över samord-

ningsförbundet. Kommunen förväntar sig att hon förankrar förslagen hos ordförande så att de inte röstas ned. Även ledningsgruppen tycker att hon har en viktig roll, mycket kanaliseras via samordnaren. Hon förmedlar styrelsens reaktioner på ledningsgruppens förslag och hjälper till med samspellet mellan ledningsgrupp och styrelse.

Tydliga ansvarsområden inom förbundet

Styrelsen och ledningsgruppen anser det är tydligt hur ansvaret för samordningsförbundet är fördelat mellan styrelse, ledningsgrupp och samordnare. Samordnaren lyfter frågan om rollen som ansvarig tjänsteman, att tjänstemannen förväntas leda arbetet inom samordningsförbundet enligt styrelsens vilja. Vad händer när ledningsgruppen har olika åsikter och hur kan dessa olikheter överbryggas? Rollen som ansvarig tjänsteman måste enligt samordnaren här bli tydligare i förhållande till ledningsgruppen.

Tid och resurser ett hinder

Det största hindret enligt kommunen i styrelsen är förbundets osäkra ekonomi. Det kommer att krävas resultat för att motivera nämnderna att utöka förbundets budget. Samordnaren menar att förbundet har svårt att ha en långsiktig planering på grund av att ekonomin påverkas av hur sjuktalen utvecklar sig. I Göteborg utnyttjar man den femprocentiga andelen av sjukpenninganslaget för samverkan maximalt och på sikt när samordningsförbundet är igång fullt ut tror hon att man kommer att konkurrera hårt med varandra.

Från arbetsförmedlingens sida är man frustrerad över det låga tempot. Man anser att det är för mycket formalia och att det tar för mycket tid att tala om bagateller. Det finns en risk att det utvecklas en projektkultur – att insatserna blir tidsbegränsade projekt som sedan läggs ner.

Någon i ledningsgruppen pekar på att samordningsförbundet innebär många fler möten än vad hon är van vid. Hon ser det som en kulturskillnad mellan politiker och tjänstemän. Stadsdelen menar att man måste anpassa sig och bara driva frågor som går hem i alla organisationer.

Samordnaren pekar på att alla organisationer är hårt ansträngda när det gäller tid och resurser. Det gäller särskilt arbetsförmedlingen där samma person sitter med i alla fyra samordningsförbund i Göteborg. Samordnaren ifrågasätter också alla de formkrav (t.ex. avseende revision, diarieföring och upphandling) som följer den lilla organisationen som ett samordningsförbund är. Viktigast, enligt henne, är arbetet med att få igång processerna med aktiviteter och projekt tillsammans med de berörda myndigheterna. Målet är att nå bättre samordning för den enskilde individen. Hon menar att administrationen runt samordningsförbundet tar för mycket tid från detta processarbete.

Bara två av fem stadsdelar representerade

I ledningsgruppen lyfter en person upp problemet att bara två av fem stadsdelar är representerade. Övriga tre stadsdelar känner sig inte tillräckligt delaktiga i samordningsförbundet och vill ha kvar Frisam-samverkan parallellt. De regionala organisationerna anser att det blir för mycket möten för de andra organisationerna. Nu är det samordningsförbundet som gäller.

Arbetsformer mellan förbundet och ordinarie verksamhet

Hittills är samordningsförbundet inte särskilt känt ute hos handläggarna i ordinarie verksamheter. I verksamhetsplanen för 2005 finns ett mål uppställt att samordningsförbundet ska informera respektive medlem om förbundets verksamhet och uppgifter.

Både styrelse och ledningsgrupp har en uppgift att förankra i sina hemmaorganisationer. Det finns en kommunikationsstrategi som är beslutad i styrelsen.

Alla i ledningsgruppen är överens om att ordinarie verksamheter kan ha inflytande över förbundet genom att lyfta frågor till ledningsgruppen eller samordnaren. Det finns arbetsgrupper med verksamhetsrepresentanter för varje projekt.

Delade meningar om gränser mellan förbund och ordinarie verksamhet är tydliga

Någon i styrelsen pekar på att av de fyra organisationernas verksamhet ska förbundet arbeta med 1 procent och ordinarie verksamheter med 99 procent. Han menar att på det sättet är det tydligt vilket ansvar förbundet har. Någon annan menar däremot att det inte kan vara tydligt eftersom förbundets verksamhet ligger så nära den ordinarie verksamheten. Så måste det vara när förbundet ska finansiera den samverkan som inte klaras av inom ordinarie uppdrag.

I ledningsgruppen menar två organisationer att gränserna är tydliga mellan förbundet och ordinarie verksamhet. Ordinarie verksamhet ska klara av den allra största delen och förbundet ska jobba med de personer man inte klarar av utan en rejäl samverkan. Några ser dock en överhängande risk att förbundet kommer att finansiera sådana insatser som ordinarie verksamhet borde finansiera. Någon menar att detta kan försvaras på grund av den stora resursbrist som råder inom psykiatrin.

Svårigheter på en rad olika plan

Svårigheter i arbetsformerna mellan förbundet och ordinarie verksamheter är enligt arbetsförmedlingen i styrelsen att de fyra parternas organisationer är olika stora. Arbetsförmedlingens organisation är mycket mindre än stadsdelarnas vilket leder till att cheferna på arbetsförmedlingen får delta i möten på olika nivåer. Någon annan pekar på att ordinarie verksamheter kan vilja

ha del av förbundets resurser. Kommunen ser en svårighet i att det är flera stadsdelsnämnder som ska bidra till budgeten.

Någon i ledningsgruppen menar att en risk är att de samverkande teamen får en ny kultur vilket gör det svårt att kommunicera med moderorganisationerna. Stadsdelen ser informationen till de tre stadsdelar som inte sitter i ledningsgruppen som ett problem. Alla måste vara med på tåget, annars blir man ”bytänkare”.

Implementeringen en knäckfråga

Implementeringen av framgångsrika insatser i ordinarie verksamheter tar alla i styrelsen upp som en knäckfråga. Någon är tydlig med att det måste visas att insatserna ger bra resultat för att någon organisation ska vara villig att ta över. Företrädaren för arbetsförmedlingen ser framför sig att det främst är stadsdelarna och sjukvården som ska ta över. Han menar att det är svårare för arbetsförmedlingen därför att man inte kan byta anslag för arbetsmarknadspolitiska åtgärder mot anslag för personal.

En i ledningsgruppen menar att det blir svårare att implementera om förbundet lagt mycket pengar i projekten. Även när någon organisation tagit över insats kan det krävas att alla är med och bidrar. Flera andra i ledningsgruppen har också farhågor när det gäller hur man ska få fram medel till implementeringen.

Nationella målen är inte styrande

Ledamöterna i styrelsen fick svara på frågor om hur samordningsförbundet förhåller sig till de nationella målen för sjukskrivningar, sysselsättning, arbetslöshet och socialbidrag.

Alla i styrelsen är tydliga med att målgruppen för förbundet är vald utifrån verkigheten i de fem stadsdelarna. Någon formulerar det som att de nationella målen kan bli kontraproduktiva mot förbundet. Någon annan säger att målgruppen hade varit densamma utan de nationella målen. Ytterligare någon menar att om behovet sammanfaller med de nationella målen är det bra men de ska inte vara styrande. Målen har inte diskuterats och således inte heller prioritetsordningen mellan dem.

Jämställdhetsaspekten har inte diskuterats

Jämställdhetsaspekten har inte diskuterats i styrelsen. Styrelsen kommenterar jämställdhetsaspekten på olika sätt. Flera nämner att det finns många kvinnor i målgruppen. Man planerar dock inga särskilda insatser för kvinnor. En är noga med att påpeka att jämställdhetsaspekten inte innebär att man bara ska fokusera på kvinnor. Flera nämner också att det är viktigt att se om det finns könsskillnader när man följer upp projekt. Någon slår fast att könsneutralitet ska gälla, dvs. att kvinnor och män ska behandlas lika.

Integrationsaspekten inte viktig i Centrum

Man är enig i styrelsen om att det inte finns några utpräglade integrationsproblem i de fem centrala stadsdelarna. Man har heller inte diskuterat denna aspekt.

Ansvarsutkrävande inte uppe till diskussion

Det politiska ansvarsutkrävandet har inte varit uppe till diskussion i styrelsen. Man menar att förbundet är en indirekt vald församling som många andra. I indirekt valda församlingar är det svårt för medborgarna att ha insyn men man ser inte detta som ett problem. Det är inte medborgarna som kommer att utkräva ansvar utan de församlingar som utsett styrelsen.

Fördelar på flera plan

I styrelsen anser flera att lagen och den fasta strukturen gör det lättare att samverka. Dessa organisationer tycker att överbyggnaden är ganska liten, men någon påpekar att man måste bevaka att det inte blir för byråkratiskt. Någon annan ser en fördel i att man har tillgång till pengar utöver de egna anslagen och att förbundet gör att cheferna är överens om mål och målgrupper samt att de får förståelse för varandras problem. Ytterligare någon tycker det är bra att ha en fastställd budget och en frihet att använda den.

I ledningsgruppen formulerar man fördelarna på olika sätt. Någon lyfter upp att medel kommer från alla verksamheter och att man i Centrum börjar från början i liten skala. Någon annan ser en fördel i att samverka med flera stadsdelar samtidigt och på sätt minska antalet möten. En tredje lägger tyngdvikten på den politiska kraften, t.ex. att personer med kommunfullmäktigeuppdrag sitter i styrelsen. Detta sätter press på ledningsgruppen och minskar revirtänkandet. En fjärde ser förbundet som samverkan under ordnade former med ett tydligt uppdrag. Detta kan få insatser att komma igång snabbare.

Samordnaren menar att den politiska styrelsen ger legitimitet och mandat för cheferna att ”jobba hem” i sina organisationer. Den ger råg i ryggen att jobba gränsöverskridande och att tänja på regler. Hon tycker även det är bra att förbundet är renodlat, att det endast är till för dem som hamnat ”mellan stolarna”. Det finns annars en risk att man blir ”samverkanstrött”.

För mycket administration enligt arbetsförmedlingen

Företrädaren för arbetsförmedlingen i styrelsen tycker att samordningsförbundet innebär för mycket byråkrati och administration. Han menar att detta är en stor nackdel och att arbetet i förbundet borde rationaliseras. Någon annan anser att en nackdel är att budgeten bara fastställs för ett år i taget.

Någon i ledningsgruppen anser det vara en nackdel att det inte är politiker från alla organisationer i styrelsen. Den menar att politiker kan vara mer vidsynta än tjänstemän, att de har lättare att lyfta blicken. Någon annan

tycker att man visserligen behöver en samordnare men man måste fundera på att samverkanspengar går åt till att bygga upp en byråkratisk organisation.

Samordnaren ser en risk att förbundet blir egen ö utanför de ordinarie systemen om inte styrelsen och ledningsgruppen arbetar tillbaka med samverkansfrågorna i moderorganisationerna.

Samordningsförbundet RAR i Sörmland

Samordningsförbundet RAR i Sörmland bildades den 9 juni 2005. Förbundets medlemmar är Försäkringskassan, Länsarbetsnämnden, Landstinget Sörmland samt alla nio kommuner i länet: Eskilstuna, Strängnäs, Flen, Katrineholm, Nyköping, Oxelösund, Trosa, Gnesta och Vingåker.¹

Förbundets inriktning är enligt verksamhetsplanen att finansiera utvecklingsinsatser som är begränsade i tiden – en s.k. drivbänk – för att finansieringen av projekt sedan ska föras över till ”ordinarie” organisation i de fall utvärderingen visar att det är meningsfullt.

Budgeten för år 2005 var 10 miljoner kronor (ca 64 kr per invånare i arbetsför ålder) och för år 2006 15 miljoner kronor (ca 96 kr per invånare i arbetsför ålder).

Fyra prioriterade områden

Utveckling av samverkan ska enligt verksamhetsplanen ske inom **fyra områden**

- Psykisk ohälsa
- Beroende
- Smärta i rörelseapparaten
- Övriga individer där rehabiliteringsaktörernas insatser behöver utvecklas

Verksamhet

I verksamhetsplanen finns inga planerade insatser beskrivna. Där redovisas att uppdrag och gränsdragning mellan myndigheter ska utvecklas och beskrivas samt att utbildningsinsatser kan genomföras inom en rad områden. Huvuddelen av de aktiviteter som finansieras ska stödja insatser till enskilda individer. Man förhåller sig till det förebyggande arbetet genom att slå fast att det ska vara insatser till grupper i första hand och till enskilda individer i andra hand.

Det finns en blankett framtagen för projektansökningar. Förslagen ska lämnas antingen till lokala samverkansgruppen eller till samordningsförbundets kansli.

¹ Namnet RAR lever kvar från Regionala Arbetsmiljö- och Rehabiliteringsgruppen, en samverkansorganisation som bildades 1999 efter försöksverksamheten med finansiell samordning mellan hälso- och sjukvård och socialförsäkring (gamla FINSAM) i Nyköping och Eskilstuna. RAR betyder nu Rehabilitera och Aktivera med gemensamma Resurser.

Rehabkoordinatorer och Ungdomstorg

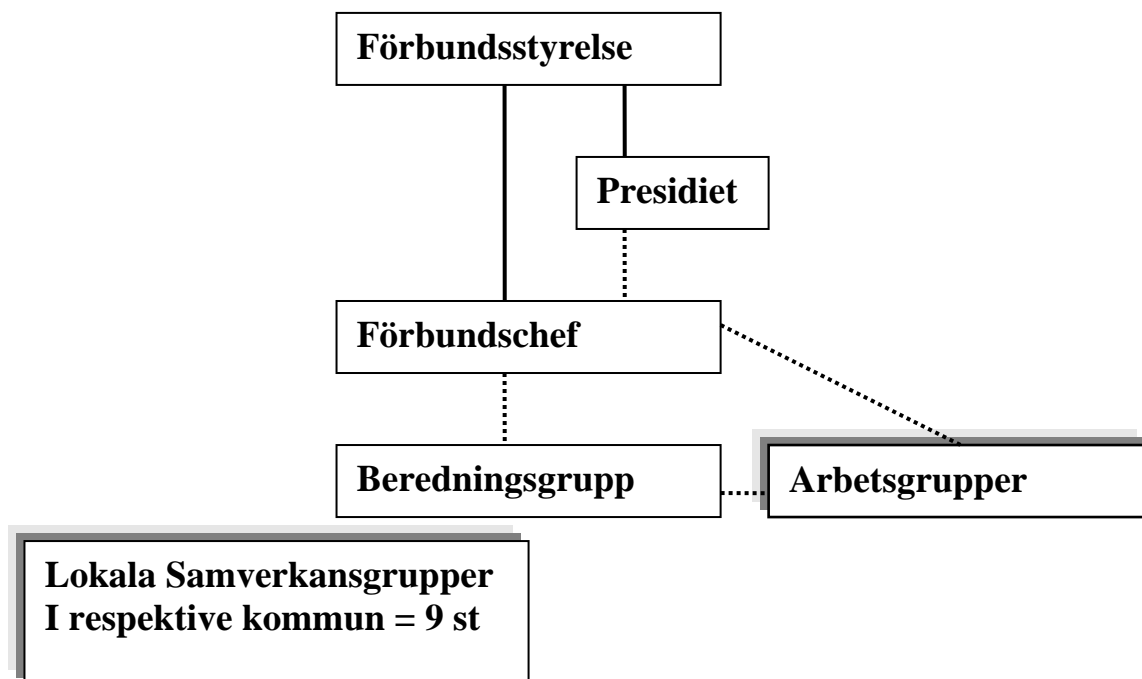
De tre första insatserna beslutades i december 2005. Två vårdcentraler i Nyköping respektive Flen har fått medel att finansiera var sin rehabiliteringskoordinator på halvtid. De ska vara anställda av landstinget och syftet är att de ska hålla ihop teamen på vårdcentralerna för att se till att det händer något i sjukfallen. Projekttiden är satt till 24 månader.

Ungdomstorget är ett projekt i Nyköping där Försäkringskassan arbetsförmedlingen och kommunen ska samlokaliseras. Två koordinatörer ska anställas. Utifrån individuella handlingsplaner ska man vara ett stöd för ungdomarna (18-30 år) i kontakterna med arbetsplatser och praktikplatser. Ambitionen är att ta hand om 150 ungdomar per år och att de ska vara med i projektet 3-6 månader. Målet är att hälften ska få jobb, 20 procent påbörja studier samt att 90 procent ska bli anställningsbara. Även detta projekt ska pågå i 24 månader.

Organisation

I **styrelsen** i samordningsförbundet ingår alla medlemmar; de tre regionala aktörerna samt representanter för alla nio kommuner. År 2005 har representanten från Försäkringskassan varit ordförande. **Presidiet** har kontakt med förbundschefen mellan styrelsemötena och bereder ärenden till styrelsen. Den verkställande tjänstemannen kallas **förbundschef**. Han är även sammanställande i beredningsgruppen. **Beredningsgruppen** är en informell tjänstemannagrupp med representanter för medlemmarna. Alla nio kommuner är representerade, två från Försäkringskassan, två från landstinget och en från Länsarbetsnämnden. **Arbetsgrupper** tillsätts i särskilda frågor. **Lokala samverkansgrupper** (LSG) initierar och bereder förslag till insatser/projekt.²

² Verksamhetsplan samordningsförbundet RAR i Sörmland 2005–2006



Förbundschefen fattar beslut om förbundets medel

Förbundsstyrelsen beslutar i ärenden som avser verksamhetsplan, uppföljning, utvärdering samt årsredovisning. Beslut som berör genomförandet av verksamhetsplanen och om hur förbundets medel ska användas delegeras till förbundschefen. Förbundschefen ska löpande informera styrelsen om fattade beslut.³

Inställningen till länsförbund

Styrelsen ser flera fördelar med ett länsförbund

I styrelsen pekar man på flera fördelar med ett länsförbund, dels kan länsorganisationerna mer systematiskt angripa problem och dels kan kommunerna hämta inspiration från varandra och samverka utanför förbundet. Någon anser att ett länsförbund tillsammans med delegation till samordnaren minskar risken för att Finsam ska bli för krångligt och byråkratiskt. Någon annan menar att det är naturligt att arbeta på länsnivå sedan tiden med RAR (Regionala Arbetsmiljö- och Rehabiliteringsgruppen).

I styrelsen lyfter man inte fram några nackdelar med länsförbund förutom att vissa kommuner velat ha förbund på kommunal nivå.

Beredningsgruppen blir tungrodd...

Flera i beredningsgruppen menar att arbetet blir tungrodd på grund av att gruppen är så stor. Man ser dock framför sig att gruppen kan bli mindre på

³ Delegationsordning avseende Samordningsförbundet RAR i Sörmland, 2005-08-26.

sikt när ett större förtroende har byggts upp mellan organisationerna. Nio kommuner kanske då kan representeras av tre. Någon pekar på risken att större kommuner har mer resurser för att ta fram projektansökningar och därför har bättre förutsättningar att få del av förbundets resurser. Samma person är mycket tydlig med att länsförbundet är uppbyggt utifrån länsorganisationernas behov.

... men länsorganisationerna ser stora fördelar

Länsorganisationerna i beredningsgruppen ser stora fördelar i att det blir färre möten jämfört med om det hade funnits lokala förbund. Någon lyfter särskilt fram att cheferna från arbetsförmedlingen slipper byråkratin med förbund. En annan fördel är att förbundet blir starkare. Det lokala perspektivet får man med genom lokala samverkansgrupperna menar denne vidare.

Processen

När många ska förankra blir målgruppen bred

Hur målgrupperna beskrivs i verksamhetsplanen kan enligt en i styrelsen ses som en kompromiss mellan de olika huvudmännens grupper. De flesta är enligt förbundschefen överens om att förbundet ska vara en drivbänk, inte en förvaltande organisation. När man utvecklat en samarbetsform kan de ordinarie verksamheterna ta över.

I beredningsgruppen säger man att den breda målgruppen är ett medvetet val för att inte avgränsa innan man kommit i gång. Mer tydliga och avgränsade grupper har inte varit möjliga att komma överens om eftersom de nio kommunerna måste förankra på hemmaplan. Kommunerna har här haft ett stort inflytande och bland annat fått igenom att förbundet även ska arbeta med grupper som står långt ifrån arbetsmarknaden.

Någon i beredningsgruppen menar att inriktningen mot drivbänk gör att det kommer att heta till när insatser ska implementeras. Samma person hoppas att styrelsen kan vara drivande i att budgetarna kan läggas om. I tidigare samverkansprojekt har detta varit ett problem. Någon annan kommenterar att insatserna inte behöver vara helt nya men nya där de ska prövas.

Arbetet i styrelsen

Under 2005 har styrelsen haft tre möten. Alla i styrelsen har inte tidigare erfarenhet av samverkan och/eller rehabiliteringsfrågor. Ordföranden från Försäkringskassan, som har erfarenhet av "gamla Finsam", har tagit på sig en undervisande roll för att få med de andra på tåget. Man ser sig som företrädare för sina respektive organisationer och med uppgift att förankra förbundets verksamhet hos dem. Flera lyfter dock fram att man sitter i styrelsen för förbundets bästa och någon menar att man inte till varje pris måste fullgöra sitt uppdrag i det här forumet. Någon ser en risk i att kommunerna på

sikt kan bli dominerande. Det är dock konsensusbeslut som gäller. Förbundschefen pekar på att hur drivande en kommun är får konsekvenser för vilka verksamheter som kommer till stånd och därmed även för kommuninvånarna.

Arbetet i beredningsgruppen

Länsorganisationer och kommuner har olika förutsättningar

Flera i beredningsgruppen lyfter upp att kommuner och länsorganisationer arbetar under olika förutsättningar och att man måste vara ödmjuk och acceptera mycket diskussioner. Kommunerna vill ibland veta hur det kan säkras att de får tillbaka sina insatser och hur den lilla kommunen ska klara sig i förhållande till den stora. Länsorganisationerna menar att kommunerna inte kan ses som en part, de är självstyrande och väldigt olika sinsemellan. Kommunerna vi intervjuat ser sig inte heller som en part även om någon menar att deras uppdrag är att representera "kommuntänket". För kommunerna vi intervjuat är det viktigt att få tillbaka sina insatta medel, i alla fall på sikt.

Länsorganisationerna överens om sina roller

Länsorganisationerna ser sig som representanter för sina respektive organisationer. Ambitionen menar man är dock inte att sitta och bevaka sina revir i beredningsgruppen utan se till medborgarnas intresse. Detta är dock något man måste påminna varandra om.

En aktiv beredningsgrupp

Man är enig inom beredningsgruppen att de flesta i gruppen har ett stort intresse av förbundet. Om man är drivande eller inte är dock till del personberoende både vad gäller länsorganisationer och kommuner. Man är också enig om att beredningsgruppen hittills haft ett stort och tillräckligt inflytande över samordningsförbundets verksamhetsplan och arbetsformer.

Förbundschefen pekar på vikten av lokal förankring

Förbundschefen pekar själv på att han ska grunda sina beslut på beredningsgruppens uppfattning. Han framhåller att samordningsförbundet inte på något vis undanröjer vikten av att projekten som startas har en legitimitet i samtliga berörda organisationer.

Vidare framhåller förbundschefen värdet av en lokal förankring trots att samordningsförbundet är en länsorganisation. Behovet och viljan att förändra måste grunda sig på de lokala förutsättningarna. Om inte det sker riskerar man ett "ovanifrånperspektiv" och att förändringsinsatserna blir dåligt förankrade.

Förutom förbundschefen finns en assistent anställd. Hösten 2005 beslutades att en utvärderare skulle anställas. Utvärderaren finns på plats från 1 mars

2006. Förbundet sitter i egna lokaler i Nyköping i samma hus som Försäkringskassan.

Förbundschefen anses mån om att förankra

De flesta i styrelsen anser att delegationen av beslut om insatser till förbundschefen innebär att han får ett stort inflytande över samordningsförbundets verksamhet. Någon pekar dock på att det är styrelsen som sätter agendan när det gäller sakfrågorna.

I beredningsgruppen anser man att förbundschefen är mån om att förankra sina beslut i beredningsgruppen. Han kan dock inte alltid gå alla till mötes. Någon påpekar att han har lättare att driva igenom sin uppfattning när beredningsgruppen är så stor. Han kan söka stöd i förväg hos vissa personer. Någon annan tar upp hans roll som länk mellan förbundet och Frisam. Samma person menar att den säkrar upp att frågor inte hamnar mellan stolarna men också är ett sätt att undvika dubbelarbete.

Bör lokala samverkansgruppernas roll förtydligas?

De flesta i beredningsgruppen anser att ansvarsområdena är tydliga inom förbundet. Någon pekar dock på att man bör förtydliga lokala samverkansgruppernas roll. Kan en projektansökan gå vidare till förbundet även om lokala samverkansgruppen sagt nej? Någon i styrelsen framhåller att för att ett projekt ska beviljas medel krävs att det finns stöd hos den aktuella kommunen och att det därför är svårt att gå emot lokala samverkansgruppen.

Svårigheter i arbetsformerna inom förbundet

De flesta i styrelsen samt förbundschefen anser att det är för tidigt att kommentera eventuella svårigheter i arbetsformerna inom förbundet. Någon pekar på att vissa kommuner är negativa till delegationsordningen. Någon annan att den stora styrelsen kan medföra att några sitter tysta.

Flera i beredningsgruppen ser en rad nackdelar förknippade med att förbundet är ett länsförbund. Några av dessa nackdelar har beskrivits ovan, t.ex. att arbetet i beredningsgruppen blir tungrott. En person lyfter dessutom upp att det är viktigt att följa administrationens utveckling, t.ex. att det inte sätts in för mycket personella resurser. Samma person pekar vidare på att man måste vara observant på om det krävs revidering av prioriterade målgrupper. En av kommunerna menar att det är svårt att ta den tid som krävs för ett bra samarbete i förbundet.

Arbetsformer mellan samordningsförbundet och ordinarie verksamheter

Lokala samverkansgrupperna ska se behoven av samverkan

Det är de ordinarie verksamheterna, genom lokala samverkansgrupperna, som ska se behoven och lyfta problemen som behöver lösas genom sam-

verkan. I styrelsen menar någon att lokala samverkansgrupperna minskar risken för att organisationerna ska värna sina egna grupper. Samma person menar att det främst är kommunerna och landstinget som försöker lyfta sina grupper eftersom de lever under ekonomisk press.

I beredningsgruppen pekar flera på att de ordinarie verksamheternas inflytande över förbundet beror på hur cheferna utnyttjar sina möjligheter i lokala samverkansgruppen

Risken för att förbundet finansierar ordinarie verksamhet liten enligt styrelsen...

Några i styrelsen tror att de ordinarie verksamheterna kommer att försöka sälja in verksamhet som man borde finansiera själv. Bland dessa menar en dock att risken för att de ska lyckas är liten eftersom verksamhetsplanen är så tydlig på den punkten. Några andra pekar på att eftersom budgeten är så liten är risken minimal.

... men delade meningar i beredningsgruppen

I beredningsgruppen tycker flera att det inte finns någon större risk att förbundet kommer att finansiera ordinarie verksamhet. Det är inriktningen i verksamhetsplanen som gäller och det handlar om så lite pengar. Någon annan menar dock att gränserna inte är tydliga och att förbundet med största sannolikhet kommer att finansiera ordinarie verksamhet. ”Alla parter går och funderar på hur man ska formulera projekt så att de inte ser ut som ordinarie verksamhet”.

Främst cheferna delaktiga

En i beredningsgruppen menar att det främst är cheferna i de ordinarie verksamheterna som känner sig delaktiga i samordningsförbundet. Handläggarna vet inte så mycket om det men det viktigaste för dem att känna till lokala samverkansgruppen.

Farhågor inför implementeringen

I beredningsgruppen tar flera upp risken att det kommer att bli svårt att implementera förbundets insatser i de ordinarie verksamheterna. Det är de erfarenheter man har ifrån tidigare samverkan. En hoppas att styrelsen ska trycka på sina respektive organisationer så att resurser kan omfördelas. Någon annan menar att det borde gå att få de ordinarie verksamheterna att ta över då man har ett krav på sig att använda sina resurser på rätt sätt. En tredje menar att det är svårt att ta bort ”projektänknet” men om man kan se resultat kan man motiveras att ta över verksamhet.

Samordning av samverkan

Förbundschefen framhåller att det finns ett behov av att samordna förbundets samverkansinsatser med samverkan som sker inom Frisam. Han menar att det finns goda förutsättningar att samordna och att diskussionen redan är påbörjad men att det krävs en större tydlighet än vad som finns idag. Han

menar vidare att en viktig uppgift för honom är att beakta att planeringen av insatserna i Frisam samordnas med dem som sker i samordningsförbundet. Förbundschefen är adjungerad i ledningsgruppen för Frisam.

De nationella målen ”har funnits med”

Ledamöterna i styrelsen fick svara på frågor om hur samordningsförbundet förhåller sig till de nationella målen för sjukskrivningar, sysselsättning, arbetslöshet och socialbidrag.

Alla i styrelsen menar att de har med sig de nationella målen när de diskuterar. Man har dock inte diskuterat vilka som är mest prioriterade och målgrupperna hade inte sett annorlunda ut utan målen. En person är dock tydlig med att ”sjukskrivningsmålet” har hög prioritet. ”Det är bättre att vara arbetslös än sjukskriven”. Samma person menar vidare att ett syfte med Frisam är att se till att personer finns i ”rätt” försörjningssystem. Det lyfter också flera andra upp som viktigt. En organisation slår fast att den samverkan de deltar i alltid ska vara inom ramen för deras uppdrag.

Kvinnor en prioriterad grupp för förbundet

På frågan om hur jämställdhetsaspekten beaktats i förbundet lyfter flera i styrelsen upp att kvinnor är mer sjukskrivna än män och därför en prioriterad grupp. Någon tycker dock att denna aspekt kunde vara tydligare belyst i verksamhetsplanen och kan även tänka sig att föra in den i mallen för projektansökningar. Utgångspunkten enligt lagstiftningen är att könsneutralitet ska gälla, d v s att kvinnor och män ska behandlas lika. Det innebär, menar samma person, att rehabiliteringsinsatserna inte kan rikta sig bara åt det ena könet. Jämställdhetsaspekten kommer att bli belyst i utvärderingarna.

Integrationsaspekten har inte diskuterats närmare

Integrationsaspekten har inte diskuterats närmare i styrelsen. En person använder samma resonemang som när det gäller jämställdhet, att infödda svenskar och personer med utländsk bakgrund ska behandlas lika. Även denna aspekt ska belysas i utvärderingarna.

Man anser att samordningsförbundet är en indirekt vald församling som andra

I styrelsen säger alla att förutsättningarna för politiskt ansvarsutkrävande är desamma i samordningsförbundet som i alla indirekt valda församlingar. Medborgarna kan inte rösta bort styrelsen. Om förbundet skulle missköta sig skulle dock kommunfullmäktige reagera. Medborgarnas möjlighet att utkräva politiskt ansvar är genom kommunalvalet. Någon påpekar att det är viktigt att göra förbundet känt bland medborgarna. Någon annan menar att en indirekt vald styrelse minskar legitimiteten men att fördelarna med ett förbund överväger den nackdelen. Kommunerna vi har intervjuat ser inga problem med den indirekt valda styrelsen.

Förbundets fastlagda budget ser flera som en fördel

En i styrelsen uppger som fördel att förbundet gör det möjligt att på ett flexibelt sätt använda de fyra parternas pengar. Samma person ser också en fördel i att det ställs större krav på uppföljning än i Frisam. En annan lyfter fram den gemensamma budgeten som ett smörjmedel för samverkan. En tredje tycker att regelverket och den tydliga målbeskrivningen på riksnivå är fördelar. En fjärde ser den fastlagda budgeten som en fördel samt att man kan jobba vidare och med svårare grupper.

Flera i beredningsgruppen lyfter också fram de avsatta medlen som en fördel med Finsam. Att budgeten finns där innebär att det inte bygger på allas goda vilja att delta i samverkan. Länsorganisationerna menar också att det är positivt att politikerna ser ett tydligt uppdrag att samverka. Någon hoppas på att politikerna ska trycka på och ge samverkan legitimitet i kommunerna. Flera i beredningsgruppen tror att Finsam kan leda till att man börjar samverka även inom andra områden. Det är enklare att ta kontakt om man redan känner varandra.

Finsam kan öka byråkratin enligt flera

De flesta i styrelsen ser inga nackdelar med Finsam. En pekar på att det kan bli krångligt och byråkratiskt men menar att konstruktionen med ett länsförbund och delegation till förbundschefen minskar den risken. Förbundschefen tar upp som nackdelar dels att man bara kan samverka mellan dessa fyra parter, dels en risk för ekonomisering – om man har pengar kostar samverkan pengar, vare sig det behövs eller inte.

I beredningsgruppen menar några att Finsam är mer tungrovt än Frisam. Några andra tar upp begränsningen i målgrupper och verksamhet jämfört med Frisam.

Ytterligare någon är ganska kritisk till den politiska styrelsen på grund av att det blir mer byråkrati och fler beslutsvägar när både politiker och tjänstemän är inblandade. Denna person anser inte heller att politikerna ger tjänstemännen ett tydligare uppdrag att samverka. Det uppdraget har man ändå.

Västerbergslagens samordningsförbund

Västerbergslagens samordningsförbund bildades i januari 2005. Förbundets medlemmar är Försäkringskassan i Dalarnas län, Länsarbetsnämnden i Dalarna, Landstinget Dalarna, Ludvika kommun och Smedjebackens kommun. Budgeten för 2005 var 4,0 miljoner kronor (ca 190 kr per invånare i arbetsför ålder).

Målgrupp

Av 2006 års verksamhetsplan för förbundet framkommer att målgruppen är personer i Ludvika och Smedjebacken i åldern 20 – 45 år som på grund av psykosocial eller annan komplex problematik:⁴

- Är långtidsinskrivna vid arbetsförmedlingen
- Är långtidssjukskrivna sedan ett år eller får sjukersättning
- Får långvarigt försörjningsstöd via kommunens socialtjänst

Förbundet uppskattar att det totala antalet individer i denna grupp uppgår till 400 personer i de båda kommunerna tillsammans.

Ytterligare kännetecken för gruppen är att:

- Inte stå till arbetsmarknadens förfogande på grund av återkommande sjukskrivningar
- Inte ha kunnat få en varaktig förankring på den öppna arbetsmarknaden med hjälp av befintliga resurser och arbetsmetoder
- Inte ha förmått fullfölja studier, praktik eller arbete
- Inte omfattas av rehabiliteringsansvar från Försäkringskassan eller arbetsgivare
- Inte har sjukpenninggrundande inkomst och får därför inte sjukpenning
- Inte haft lönearbete som genererar a-kasseersättning

Prioritering av kvinnor det första året

Samtliga parter studerade sin egen verksamhet med syftet att finna personer som är i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser. En grupp som fanns hos samtliga var kvinnor i åldern 20–40 år *som stått utanför arbetsmarknaden en längre tid eller aldrig kommit in på arbetsmarknaden*. Samordningsförbundet bestämde sig därför för att under år 2005 prioritera denna grupp. Man har valt ut en grupp på 10 personer.

⁴ Verksamhetsplan 2005 och 2006. För år 2005 var åldersspannet i målgruppen 20–40 år.

Under år 2006 funderar samordningsförbundet på att prioritera unga män med psykisk ohälsa som står utanför arbetsmarknaden.

De flesta är tillfreds med val av målgrupp

De flesta vi intervjuade menar att såväl definitionen på målgrupp som det första årets prioritering på kvinnor 20–40 år är bra. Några från handläggargruppen och styrelsen anser dock att man inte kan stirra sig blind på kvinnornas ålder. ”Om någon är över 40 år men i övrigt stämmer in på den prioriterade målgruppen kommer hon att kunna medverka ändå.”

Goda resultat förväntas...

Flera från styrelsen pekar på att man har goda förhoppningar om att kunna lyckas väl med denna grupp, dvs. att man med relativt sett enkla medel kan få in flera av dem på arbetsmarknaden. Denna förhoppning var en av orsakerna till att gruppen prioriterades. Förbundets målsättning är att 15 procent av Finsam-deltagarna ska stå till arbetsmarknadens förfogande inom 12 månader och 30 procent inom 24 månader efter att de blivit inskrivna i Finsams verksamhet.

... men några pekar på att målgruppen är svår

Någon i styrelsen menar dock att gruppen är relativt svår. Detta är naturligt då samtliga huvudmän utser den svåraste målgruppen på grund av att man vill låta någon annan försöka med grupper man har misslyckas med. Han pekar dock på att om man väljer de svåraste fallen först och misslyckas med dem kan det leda till att parterna tappar intresset. Han menar att det hade det varit bättre att börja med en lättare del av målgruppen.

Även några handläggare anser att det finns för stora förväntningar på vad förbundet kan göra för dessa individer. ”Det kanske inte är en så lätt målgrupp som flera tror”.

Flera i styrelsen anser att ett mål för insatsen för kvinnorna även är att se till att de hamnar rätt i välfärdssystemen. Resultatet kan bli att några personer får sjukersättning.

Få har fått samordnade insatser tidigare

Flera av de intervjuade sa att målgruppen inte hade fått samordnad rehabilitering tidigare. En från handläggargruppen sa dock att personer från deras organisation har deltagit i samverkansprojekt men det har inte varit tillräckligt och man vill därför försöka med Finsam.

Förbundets verksamhet

Förbundet bedriver två insatser

Verksamheten kommer att avgöras av vilken grupp eller vilka individer som kommer att prioriteras. För den prioriterade gruppen på tio kvinnor har två insatser bedrivits. Båda insatserna köptes in. Den första köptes av Ypsilon Hälsan och den andra från AfRehab. Att delta i insatserna är frivilligt.

Innan insatserna startades genomförde handläggargruppen en djupintervju med varje person. En sådan intervju tog cirka 3–4 timmar. Samtidigt som insatserna pågår gör handläggargruppen uppföljningar av deltagarna.

Den första insatsen varade i fyra veckor. Den fokuserade på ”dynamisk självspiegelning”, vilket innebär att man analyserar det som skett tidigare i livet för att kunna förklara varför livet ser ut som det gör idag samt hur man kan ta sig vidare. Syftet med denna insats var att personerna skulle lära känna sig själva lite bättre.

Därefter påbörjades den andra insatsen som varar i tio veckor. Denna insats handlar om livsvägledning, vilket innebär att man gör en bedömning av personens styrkor och svagheter. I princip allt som påverkar den enskilde personen ingår i denna vägledning.

När dessa två insatser är klara kommer individuella handlingsplaner att upprättas där eventuella kvarstående rehabiliteringsbehov formuleras.

Insatserna köps in

De två insatserna har köpts in från Ypsilon Hälsan⁵ och Afrehab. Vilken eller vilka organisationer som ska utföra insatserna avgörs av vilka behov som individerna har och vilken kompetens som finns i handläggargruppen.

Nya eller gamla insatser?

Några från handläggargruppen ansåg att det finns en risk att förbundet kommer att finansiera verksamhet som lika gärna kan finansieras av den ordinarie verksamheten. Man menade att det är viktigt att gruppen för diskussioner kring detta och om förbundet ska finansiera sådan verksamhet ska det finnas ett mervärde i att just förbundet gör det.

Flera av handläggarna pekade på att de gärna vill arbeta med nya insatser. Men insatserna kan lika gärna ha bedrivits förut, det viktiga är att de är lämpliga för individerna.

⁵ Ypsilon är ett privat företag.

Stressades insatserna igång?

Samtliga vi intervjuade ansåg att insatserna är adekvata för den prioriterade målgruppen.⁶ Men flera handläggare ansåg att det hade varit lämpligt att föra en mer ingående diskussion kring valet av insatser än vad som skedde. ”Det är inte omöjligt att vi kommit fram till samma insatser, men problemet var att vi inte snackade igenom detta tillräckligt”. Handläggarna uppgav som skäl att styrelsen var mycket angelägna att snabbt komma igång med verksamheten och meddelade detta till samordnaren som i sin tur pressade på handläggarna.

Samordningsförbundets organisation

Styrelsen

Styrelsen består av en ledamot från varje medlem. Styrelsemöten hålls ca 1 gång per månad. Styrelsen ska bland annat svara för uppföljning och utvärdering av rehabiliteringsinsatserna och besluta om mål och riktlinjer för den finansiella samordningen. Styrelsen ska också besluta om förbundets arbetsorganisation och om hur förbundets medel ska användas.⁷

Samordnaren

Samordnaren ska planera och genomföra verksamheten i förbundet. Samordnaren ska vara en motor i nätverken samt stimulera samarbetet mellan personal som är anställda av medlemmarna. Samordnaren arbetade år 2005 halvtid med finansiell samordning. Resterande tid arbetade samordnaren i länsarbetsnämnden.

Handläggargrupp

Handläggargruppen består av en person från respektive medlem. Gruppen träffas cirka en dag i veckan i en lägenhet som samordningsförbundet hyr. Ofta medverkar samordnaren under gruppens möten. Gruppen ska planera åtgärder på individnivå och välja ut de individer som ska medverka i verksamhet finansierad av samordningsförbundet. Förbundets tjänsteman har en samordnande roll i gruppen. Som ”smörjmedel” har styrelsen betalat 100 000 kronor för år 2005 till varje medlem som en ersättning för den tid varje handläggare lägger på förbundet. Handläggarnas arbetstid i Finsam varierar, några arbetar 25 procent och någon 50 procent. För år 2006 kommer förbundet att finansiera en halvtidstjänst från varje medlem, vilket man från styrelsehåll tror kommer medföra högre kvalitet och bättre kontinuitet.

⁶ När de flesta intervjuer genomfördes hade den första insatsen nyligen startat.

⁷ Förbundsordningen finns på följande webbsite:

<http://www.ltdalarna.se/handling/styrelse/ls20041122webb/F%C3%B6rbundsordnv%C3%A4sterbergsl.htm>

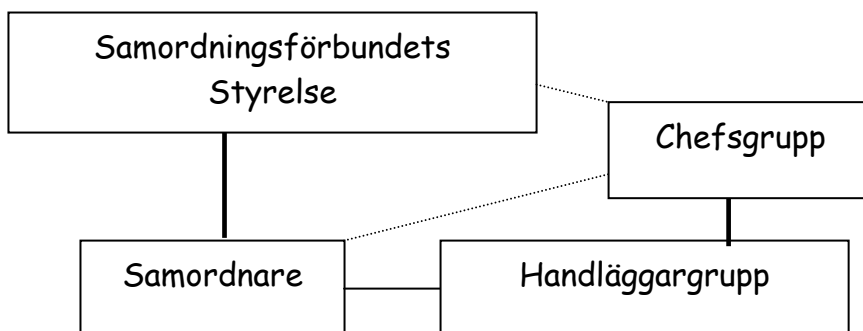
Beredningsgrupp

Beredningsgruppen består av handläggare från respektive part. Gruppens uppgift är att välja ut individer som bedöms ingå i förbundets målgrupp.

Chefsgrupp

Chefsgruppen utgörs av fem lokala chefer från respektive medlem. De är chefer över de handläggare som ingår i handläggargruppen. Chefsgruppens uppgift är att tillsammans med samordnaren stå för den övergripande planeringen och resurstilldelningen till förbundet. Cheferna har kontakt med "sina" handläggare. Man har inte möten med handläggargruppen.

Organisationsskiss



Hur fungerar arbetsformerna inom förbundet?

Styrelsens roll

Styrelsen anser att deras roll är att se helheten och få verksamheten att fungera. De ska också se till att förbundet visar resultat och att arbetet i förbundet präglas av en positiv inställning. En viktig roll förutom resursfördelning är att få en fungerande samordnarroll eftersom det är styrelsens verktyg ut i verksamheten.

Ingen i styrelsen ansåg att det var svårt att förena rollen som ledamot i styrelsen med den roll man har i den ordinarie verksamheten. Flera pekade på att det är naturligt att jobba så och man såg inga problem med dubbla roller. Man har än så länge heller inte upplevt några svårigheter med att två kommuner ingår i förbundet. Någon pekar på att det beror på att de redan tidigare jobbat mycket tillsammans och har en gemensam arbetsmarknad. Hon ser dock en risk i att det kan uppstå problem när kommunerna ska redovisa för respektive fullmäktige vad som har hänt i Finsam. "Har kommunen fått tillbaka sina insatta medel?"

Samtliga ansåg också att alla ledamöter har samma möjligheter att styra verksamheten och man är också lika drivande av verksamheten.⁸ Någon påpekar att ordföranden har rollen att vara ansiktet utåt.

Samordnaren har en nyckelroll

Flera i styrelsen menade att samordnaren har en nyckelroll. Samordnaren är styrelsens verktyg som ska hålla ihop verksamheten och vara spindeln i nätet.

Styrelsen vill tydliggöra ansvarsfördelningen

Samtliga i handläggargruppen och flera i styrelsen för fram åsikten att roll- och ansvarsfördelningen inom förbundet är otydligt. Handläggarna anser att det är otydligt över vad de som handläggargrupp egentligen ansvarar för, vilka beslut de får ta. Styrelsen arbetar för att tydliggöra ansvarsfördelningen inom förbundet.

Man lär sig av varandra

Flera handläggare påpekade att det fanns en hel del kulturkrockar i början men att man efterhand har löst dessa problem och arbetet i handläggargruppen fungerar nu, enligt dem själva, bra. Flera ledamöter i styrelsen ansåg att kulturkrockarna inom handläggargrupperna blev mer omfattande och tidskrävande än vad man i styrelsen trodde från början.

”Man hinner inte med”

Ett annat bekymmer enligt de flesta handläggare var att deras ordinarie arbete är för resurskrävande och att de därmed inte kan avsätta den tid som krävs för att få samverka att fungera optimalt. Grunden till detta problem var enligt dem att deras chefer inte har prioriterat deras arbete i Finsam i tillräcklig utsträckning, handläggarna har själva fått avgöra i hög grad vad de ska prioritera bort från den ordinarie verksamheten. En handläggare har dock fått den tid som krävs. Samtidigt såg handläggarna en fördel i att vara kvar i den ordinarie verksamheten eftersom man då har en direkt förankring där. Deras önskan var att få mer tid till Finsam samtidigt som de jobbar kvar i ordinarie verksamhet.

En i styrelsen pekade också på att ”eftersom handläggarna ofta har kvar samma uppgifter som tidigare blir det för mycket, det orkar handläggarna inte med”.

Smörjmedel

För att få parternas lokala chefer mer positiva har förbundet avsatt 100 000 kronor per medlem och år. Dessutom har styrelsen träffat cheferna för att få dem mer positivt inställda till Finsam. Men det har inte haft avsedd effekt på

⁸ Lans representant har fått en annan tjänst och slutat i styrelsen. Någon ny representant är ännu inte utsedd.(februari 2005)

cheferna eftersom handläggarna inte har fått det utrymme att arbeta med Finsam som de önskat.

För år 2006 kommer förbundet att finansiera en halvtid från vardera part samtidigt som handläggarna kommer att bli av med uppgifter i sitt ordinarie arbete så att de kommer att ha tid för sitt uppdrag i Finsam. Förbundets förhoppning är att handläggarna ska få bättre förutsättningar att jobba med Finsam.

Arbetsformer mellan förbundet och ordinarie verksamhet

Tydliga gränser anser styrelsen...

Samtliga i styrelsen ansåg att det är tydliga gränser mellan det som ordinarie verksamhet ska göra och det som Finsam finansierar. Finsam ska ta hand om de personer som de ordinarie verksamheterna inte klarar av. Samtidigt pekade flera av dem på att verksamheten nyligen har startat och att man inte kan säga idag hur svårt det kommer att bli att dra gränser.

... men inte handläggarna

Flera handläggare pekade på att förbundet inte ska ta över den ordinarie verksamhetens uppgifter men det är en hårfin gräns mellan dessa och samordningsförbundets uppgifter.

Inflytande från ordinarie verksamhet

De flesta i styrelsen menar att den ordinarie verksamheten har inflytande över förbundet. Det har den främst via handläggargruppen och de befintliga samverkansgrupperna i de båda kommunerna. Handläggarna i Finsam försöker påverka sina respektive handläggarkollegor att komma med idéer kring insatser och målgrupp.

Svalt intresse från ordinarie verksamhet i stort

Flera av handläggarna påpekade att intresset från den ordinarie verksamheten var svalt. Ett skäl uppgavs vara att det redan finns så många samverkansprojekt och många undrar över om denna nya samverkan är som annan samverkan eller om den är ny. En annan pekade på att Finsam är nytt och man vet inte i ordinarie verksamhet vad det är eller vad det ska leda till.

Nationella mål

Ledamöterna i styrelsen fick svara på frågor om hur samordningsförbundet förhållit sig till de nationella målen för sjukskrivningar, sysselsättning, arbetslöshet och socialbidrag.

Målen är kända men påverkar inte

Samtliga känner till målen men ingen ansåg att målen hade påverkat val av målgrupp eller verksamhet. En person menade att ”säger man att man tar hänsyn till det tror jag att man ljuger”. Samma person menade att målen är nationella, inte lokala och ”vi jobbar med lokala frågor”.

Jämställdhet och integration

Samtliga i styrelsen och samordnaren menade att de valt ut dem som är i behov av hjälp. Om de sedan är män eller kvinnor är av mindre betydelse. Diskussioner kring jämställdhet och integration har inte förts i styrelsen i någon större utsträckning.

Politiskt ansvarsutkrävande

Samtliga i styrelsen ansåg att detta inte var en viktig fråga och den hade heller inte varit uppe till diskussion. Flera pekade på att det är svårt att utkräva politiskt ansvar men att det inte är något problem. Flera ledamöter menade att detta inte är en politisk kontroversiell fråga. I samordningsförbundets geografiska område råder politisk enighet om förbundet. Är man missnöjd som kommuninvånare med förbundet spelar det ändå ingen roll hur man röstar eftersom partierna är eniga.

Fördelar/nackdelar med Finsam

Vi bad samtliga intervjupersoner att nämna sådant de själva anser vara en fördel med finansiell samordning jämfört med annan samverkan. Nedan följer en sammanfattning av deras svar.

Positivt med egen budget

En ledamot pekar på de avsatta medlen som en fördel. Hon menar vidare att Finsam är ett bra sätt att få upp ögonen för vad samhället har att erbjuda målgruppen, att förhindra att vi gör samma saker på var sitt håll.

Flera handläggare menade att det är bra med en egen budget och att förbundet skaffat en ”Finsam-lägenhet” där man kan träffa deltagarna. De blir oftare mer avslappnade än om de kommer till respektive myndighet.

”Finsam ger färdig struktur...”

En ledamot menade att det positiva med Finsam var att samverkan är formaliserad, att det finns styrelse och en färdig struktur samt att man har en egen budget.

... som är bra”

En handläggare menade att det tidigare har varit svårt att få till effektiv samverkan kring aktuell målgrupp. I Finsam skapar man en egen arbetsgrupp där handläggarna gemensamt ansvarar och arbetar för personerna.

En handläggare menade att det är positivt att flera parter samverkar. I tidigare samverkan har det varit färre. Nu ökar möjligheterna att skapa ännu effektivare rehabilitering.

Negativt att det tar lång tid

En ledamot ansåg att administrationen är för tung. Det finns exempel på annan samverkan som fungerar bättre och där administrationen är betydligt mindre omfattande.

Flera ledamöter menade att det tar längre tid för denna samverkan än annan att komma igång men att det beror på att det är fler parter med i Finsam och alla har sina egna kulturer.

En annan ledamot menade att det tar tid innan verksamheten kommer igång men att det är naturligt med tanke på att många parter ska samverka. Flera pekade på att det kan bli problematiskt om inte de ordinarie organisationerna förstår att denna typ av verksamhet tar tid utan börjar kräva resultat för tidigt. Men samtidigt måste styrelsen klart visa att man har förväntningar på att verksamheten ska komma igång! Det är en svår balansgång som styrelsen måste behärska.

Andra nackdelar

Nästan samtliga handläggare menade att ett stort problem är revirtänkande bland de lokala cheferna vilket gör att man som handläggare slits mellan sitt ordinarie jobb och jobbet i Finsam.

Flera handläggare pekade på att det finns en risk att verksamheten blir för målstyrd och resultatstyrd och inte anpassat efter enskilda individers behov.

En handläggare pekade på att det finns många olika konstellationer som på olika sätt samverkar. Det hade varit bättre om man samordnade all denna samverkan istället för att bygga upp en nu gruppering som ska samverka.

Landstingets inställning avgörande för fler samordningsförbund i Dalarna

Vi frågade länsarbetsnämndens, Försäkringskassans och landstingets representanter i styrelsen vad deras uppfattning är om det finns utrymmer för fler samordningsförbund i länet.

Länsarbetsnämndens representant sa att de inte diskuterat frågan och hade därför ingen uppfattning i frågan. För deras del handlar det inte om pengar utan om vem som kan sitta med i styrelsen.

Landstingets representant menade att än så länge har inte landstingets resurser hindrat tillkomsten av samordningsförbund. Hennes principiella ståndpunkt var att man på sikt ska finansiera alla men då krävs det att man kan visa resultat på de ställen som redan startat.

I intervjuer med andra aktörer framkom att det finns en risk att de kommande förbunden kommer att få en mindre budget eftersom landstinget signalerat att de inte kan avsätta lika mycket resurser till alla förbund. Samma representant menade också att landstinget var tveksamma till att gå in med pengar till förbunden som startat 1 januari 2006 med skälet att ”vilken vårdcentral ska vi då stänga”.

Norrköpings samordningsförbund⁹

Samordningsförbundet bildades 1 januari 2005. Medlemmar i förbundet är Norrköpings kommun, Landstinget i Östergötland, Försäkringskassan och Länsarbetsnämnden i Östergötland. Budgeten för 2006 är 30 miljoner kronor (ca 350 kronor per invånare i arbetsför ålder).

Målgrupp

En första kartläggning

Cirka ett år innan förbundet startade kartlade en arbetsgrupp, med deltagare från samtliga fyra parter, vilka individer som var i behov av samordnade rehabiliteringsinsatser från de aktuella parterna. Kartläggningen visade att individer som var sjukskrivna eller hade någon funktionsnedsättning i åldern 19–64 år hade ett sådant behov. Man bedömde att antalet var cirka 3 200 personer, vilket motsvarar cirka 4,5 procent av den yrkesverksamma befolkningen.

Prioriterad målgrupp det första året

Med kartläggningen som grund prioriterade samordningsförbundet följande målgrupp det första året:

- Personer med psykiatriska, stressrelaterade besvär eller missbruksproblematik, som saknar arbetsgivare eller är ombytessökande.
- De är antingen helt sjukskrivna eller har överhuvudtaget inte kommit ut på arbetsmarknaden.
- De är inte föremål för bilateral samverkan som gör att de kan betraktas som väl omhändertagna

Förbundets ambition är att samtliga ur denna prioriterade målgrupp ska nås av verksamheter finansierade av förbundet.

Kommentarer från intervjuer

Parterna är nöjda med prioriteringarna det första året...

Ingen av de intervjuade uttrycker något missnöje med målgruppen eller hur man prioriterat det första året. Det faktum att alla parter har haft möjlighet att vara med och formulera målgrupp och det första årets prioriteringar torde ha betydelse för denna positiva inställning.

⁹ Hela detta avsnitt baseras på VP 2006 samt intervjuer

... men flera har förväntningar på de kommande åren

Flera i beredningsgruppen anser att det är viktigt att under kommande år göra nya prioriteringar. Några förespråkar att en ny kartläggning bör göras, andra pekar ut grupper som man ansåg borde prioriteras. Grupper som nämns är ungdomar, personer med socialmedicinsk problematik. En annan grupp som blir allt större och som flera uttrycker oro över är personer som inte längre får ersättning från Försäkringskassan men inte heller från a-kassan utan måste söka försörjningsstöd. Skälet till att denna grupp vuxit sig större är att dessa personer anses vara friska av Försäkringskassan men samtidigt anser arbetsförmedlingen att de inte är tillräckligt friska för att stå till arbetsmarknadens förfogande och får därmed alltså varken sjukpenning eller a-kassa.

Målgruppen fick sämre stöd innan Finsam startade

Av intervjuerna framkommer att målgruppen har fått ett mer omfattande stöd sedan Finsam startade. Några menar att innan förbundet startade sin verksamhet fick endast en minoritet ur målgruppen tillräckliga rehabiliteringsinsatser via den ordinarie verksamheten medan det stora flertalet inte fick det.

Samordningsförbundets verksamhet

Målet är att nå upp till fem procent av sjukpenninganslaget

Förbundet startades 1 januari 2005. Under detta år var budgeten 15 miljoner kronor, vilket blir ca 180 kronor per invånare i arbetsför ålder. År 2006 är budgeten 30 miljoner kronor (ca 350 kronor per invånare i arbetsför ålder). Under de kommande två åren beräknar förbundet att utöka budgeten med 15 miljoner kronor per år. Budgeten kommer således år 2008 att uppgå till 60 miljoner kronor, vilket i stort motsvarar fem procent av sjukpenninganslaget.

Arbetsgrupper lade förslag på insatser...

Samordningsförbundet tillsatte arbetsgrupper med representanter från de fyra parterna. Förbundet gav arbetsgrupperna i uppdrag att ge förslag på förbättringsområden till den prioriterade målgruppen som förbundet bör finansiera.

... som regleras via avtal

För varje verksamhet förbundet finansierar finns ett uppdragsavtal som bland annat klargör uppdragets omfattning och inriktning, målgrupp, behandling, ersättning, uppföljning, utvärdering.

Samordningsförbundet finansierar cirka tio olika insatser

För att minska långa sjukskrivningar finansierar förbundet två insatser.

Samtliga parter pekar på att sjukskrivningarna i Norrköping har blivit onödigt långa. För att komma tillrätta med det kommer förbundet att finansiera två insatser, *resursteam* och *psykosociala team*, som kommer att utföras av landstinget och Försäkringskassan. Kostnaderna för respektive insats för år 2006 beräknas vara cirka 4,5 miljoner kronor.

Resursteam

Det finns 13 vårdcentraler i Norrköping. Samtliga har ett resursteam som till största del finansieras av samordningsförbundet. Syftet med teamen är att minska sjukskrivningstiden. Detta är tänkt att ske genom att förbättra samordning mellan intressenterna i teamen som i sin tur resulterar i mer effektiva insatser till den enskilde individen.

Teamet består av läkare, sjukgymnast, kurator, arbetsterapeut, samordnare samt handläggare från Försäkringskassan. Samordnarens bakgrund kan variera, de flesta är dock diskriktsköterska eller sjuksköterska. Tjänsten som samordnare är ofta på halvtid och finansieras av förbundet. Samordningsförbundet finansierar också fem heltidstjänster hos Försäkringskassan.¹⁰ Resursförstärkningen på försäkringskassan används bl.a. till försäkringskassans kontaktpersoner i resursteamet, Sassam-kartläggningar och avstämningmöten med arbetsgivare och sjukskrivande läkare. De andra i resursteamet medverkar inom ramen för sina ordinarie tjänster, dvs. deras medverkan i resursteamet finansieras av landstinget. De sistnämnda avsätter i snitt cirka en halvdag per månad för detta arbete.

Samordnaren uppgift är att fånga upp personer som varit sjukskrivna i fler än 35 dagar.¹¹ Därefter träffar samordnaren dem och frågar om samtycke till att dennes problematik diskuteras med de övriga i resursteamet. Om personen ger sitt samtycke förmedlar samordnaren personnumret till övriga i resursteamet som då kan kontrollera sina register och undersöka om personen finns registrerad och har fått vård hos dem också.

Samordnaren brukar också träffa personen för ett orienterande samtal eftersom situationen för den enskilde ofta är mer komplex än vad som framgår av sjukintyg eller journal. Syftet med ett sådant samtal är att skapa en helhetsbild av personen, t.ex. om denne har en anställning, vilka handläggare har man på arbetsförmedlingen eller Försäkringskassan, hur familjesituationen ser ut, vad patienten själv ser som det största hindret för att återgå till arbete, motivation till arbete.

¹⁰ I uppdraget från samordningsförbundet ingår också att hantera det merarbete som genereras genom resursteamet.

¹¹ Några vårdcentraler plockar ut dem som varit sjukskrivna färre dagar, t.ex. 28 dagar.

Varannan vecka träffas resursteamet och diskuterar hur man på bästa sätt ska kunna hjälpa personen så att sjukskrivningsperioden blir så kort som möjligt. Samtliga som medverkar vid mötet ska ha kompetens att göra funktionsbedömning, dvs. om eller i vilken utsträckning en individ kan arbeta. Man gör också en bedömning av om befintlig vård är tillräcklig eller om den behöver ändras eller kompletteras.

Psykosociala team

I Norrköping beror 30 procent av samtliga sjukskrivningar på stress/psykisk ohälsa. Men öppenvårdspsykiatrin har inte resurser att ta emot dem med sådana besvär. För att kunna göra det kommer förbundet att finansiera cirka tio tjänster i landstinget med syftet att starta tre psykosociala team. Teamen ska bl.a. ge korttidsterapi, cirka 10–15 samtal, vara behjälpliga med psykiatriska bedömningar, fördjupade bedömningar och vara en brygga mellan primärvården och öppenvårdspsykiatrin. På vårdcentralen finns möjlighet att träffa kurator och ha samtal 2–3 gånger.

Tre arbetsrehabiliterande insatser

Rehabiliteringsteam

När denna verksamhet är helt igång beräknas förbundet finansiera tre tjänster hos arbetsförmedlingen. Kostnaden för år 2006 beräknas till 800 000 kronor. Syftet med detta team är att hjälpa personer som kan arbeta på den reguljära arbetsmarknaden men behöver extra hjälp och stöd i form av coaching för att få ett arbete, främst ungdomar. Utgångspunkten är att använda SIUS-metodiken (Särskilt Introduktions och Uppföljnings Stöd).

KomJobb

Förbundet kommer att finansiera 35 så kallade KomJobb-platser, som innebär en visstidsanställning i kommunen under två år och riktar sig till personer med försörjningsstöd. Kostnaden för år 2006 beräknas till fyra miljoner kronor. KomJobb kan t.ex. utföras i en förening men det kan också innebära kompetensutveckling.

Nya insatser

Kostnaden för år 2006 beräknas till 4,25 miljoner kronor. Samordningsförbundet har avsatt dessa resurser till ny verksamhet som skall startas under år 2006. Under våren 2006 har styrelsen beslutat att finansiera två verksamheter. Den ena verksamheten är en "basverksamhet" vars uppgift kommer att vara en funktion för utredning/bedömning av personer som är i behov av förberedande arbetsträning och där man är osäker på vilken arbetsförmåga personen har. Den andra verksamheten riktar sig till kvinnor som befinner sig en bra bit från arbetsmarknaden och som är i behov av att få växa som människor för att kunna gå vidare. Det finns även en tredje verksamhet på gång som riktar sig till unga vuxna med psykisk ohälsa.

Samordnad rehabilitering

För att skapa en mer samordnad rehabilitering kommer förbundet att driva tre olika insatser.

Samarbetsteam

I dagsläget finns ett avtal mellan arbetsförmedlingen och Försäkringskassan för arbetslösa sjukskrivna som klarar 10 timmars verksamhet i veckan. Men det finns personer som inte klarar det. Syftet med samarbetsteamet är att bl.a. arbeta med dem samt övriga personer där det finns ett behov av samordnade insatser och där försök har gjorts av de ordinarie verksamheterna men man har inte lyckats få till en fungerande rehabilitering. Tillsammans med individen ska man upprätta en personlig handlingsplan om hur man går vidare. Alla resurser inom de fyra myndigheterna finns tillgängliga. Den beräknade kostnaden år 2006 uppgår till 2,5 miljoner kronor.

Rehabpott

Förbundet anser att man inte omedelbart kommer att kunna få igång ett heltäckande system som medger insatser till alla som behöver det. Under uppbyggnadsskedet vill förbundet därför avsätta en summa pengar, 1,5 miljon kr år 2006, som är till för att köpa rehabiliteringstjänster som parterna inte själva kan producera. Denna summa kallas Rehabpotten.

De som beslutar om dessa medel är enhetschefer från försörjningsstödskontoret, socialförvaltningen, arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, primärvård och öppenvårdspsykiatri. Cheferna fungerar även som kontaktpersoner i sina egna organisationer. Det innebär att deras egna handläggare kan kontakta dem och fråga om finansiering av insats via Rehabpotten. Om chefen godkänner det skickas en ansökan in till beslutsrådet som fattar beslut om man ska köpa något.

Posttraumatiskt stressymptom – PTSD

I Norrköping finns många invandrare med posttraumatiskt stressymptom. Samordningsförbundet kommer därför att under år 2006 avsätta en miljon kronor till stöd för dem.

Övriga insatser

Förbundet kommer att finansiera kompetensutveckling av de fyra parternas personal. Man kommer också att finansiera insatser mot missbruk och insatser till unga vuxna med psykisk ohälsa som har långvarig offentlig försörjning eller riskerar att hamna i en sådan situation. Dessutom kommer förbundet att försöka förbättra bassamverkan mellan de fyra parterna. Den totala kostnaden för dessa insatser beräknas uppgå till fem miljoner kronor för år 2006.

Samordningsförbundet tog över finansieringen av resursteam

Några resursteam fanns redan

År 2001 startades det första resursteamet i Norrköping. Det finansierades med så kallade Dagmarmedel. År 2004 blev resursteamet landstingets ordinarie verksamhet och betalades av vårdcentralen. Totalt fanns då resursteam på fem vårdcentraler och ambitionen var att samtliga vårdcentraler inom landstinget skulle ha ett resursteam. I kommunen finns fyra privata vårdcentraler. År 2005 övertog samordningsförbundet finansieringen. Verksamheten i resursteamerna har varit densamma oavsett vem som finansierat dem.

Mervärdet av att samordningsförbundet tog över finansieringen

Under intervjuerna för några från beredningsgruppen fram att det troligtvis inte hade funnits resursteam på de privata vårdcentralerna om inte samordningsförbundet hade finansierat dem. Att det hade funnits resursteam på samtliga landstingscentraler även om inte samordningsförbundet finansierat håller flera för troligt.

KomJobb är en pågående verksamhet. Genom samordningsförbundets medel kommer ytterligare 35 platser att finansieras.

Varför bedriver inte parterna själva denna verksamhet?

Ordinarie verksamhet har prioriterat annan verksamhet

Merparten av den verksamhet som samordningsförbundet bedriver hade enligt flera personer från beredningsgruppen lika väl kunnat ha bedrivits av den ordinarie verksamheten. Det främsta skälet till att ordinarie verksamhet inte gör det uppgavs vara att ordinarie verksamhet saknar resurser för att kunna finansiera just denna verksamhet, dvs. man har inte prioriterat sådan verksamhet.

Samverkan ger mervärde!

Även om flera i beredningsgruppen pekar på resursbrist i ordinarie verksamhet vill man inte ha förstärkning av den egna budgeten istället för att förbundet finansierar. Många menar att om den ordinarie verksamheten hade fått en resursförstärkning är det inte säkert att man hade lagt de resurserna på samma typ av insatser. Det hade lika gärna kunna bli helt andra insatser för helt andra grupper. Flera menar att det stora mervärdet med samverkan kommer av att alla aktörer sätter sig ner och tillsammans kommer fram till vilka insatser som behövs för den aktuella målgruppen.

Svårt flytta insatser till ordinarie verksamheten

Ett viktigt syfte med samordningsförbundet är att man kan testa nya insatser som senare kan fasas in i ordinarie verksamhet. Ingen av de intervjuade säger att deras egen organisation inte kommer att göra det. Men flera anser att det kommer att bli svårt. Alla har begränsade budgetar, alla vill prioritera den egna kärnverksamheten och då kanske man inte anser sig ha råd att ta emot Finsams verksamhet.

Andra menar att om inte förbundet fortsätter att betala för verksamheten kommer de att göra det själva.

Samordningsförbundets organisation

Förbundets organisation

Samordningsförbundet består av en styrelse, en samordnare och en beredningsgrupp.

Styrelsen

Styrelsen beslutar alla ärenden av principiell karaktär, t.ex. uppdragsavtal, verksamhetsplan, budgetplan. Styrelsen består av en från respektive medlem. Från arbetsförmedlingen medverkar en arbetsförmedlingschef från Norrköping. Från försäkringskassedelegationen medverkar vice ordförande (m). Från landstinget medverkar ordföranden i östra länsdelsberedningen (s). Från kommunen medverkar kommunalrådet (s) som också är ordförande i styrelsen. Förbundet har inte beslutat om hur ordförandeskapet kommer att se ut kommande mandatperiod.

Beredningsgruppen

Beredningsgruppen består av sju verksamhetschefer från berörda organisationer.¹² Gruppens uppgift är vara ett forum för dialog om behov och insatser för målgruppen. Man ska också främja samverkan genom att skapa gemensamma utgångspunkter för det grundläggande samverkansarbetet samt informera den egna organisationen. Gruppen har ej beslutanderätt. En av gruppens mest centrala uppgifter är att ta upp frågan om vilken verksamhet förbundet *eller* ordinarie verksamhet ska finansiera.

En annan viktig uppgift som flera pekade på var att man lyfte frågor/problemområden från den egna verksamheten och diskuterade dessa under gruppens möten. Detta gav gruppen en större förståelse och kunskap för respektive myndighets verksamhet.

¹² Arbetsförmedlingen, Försäkringskassan, från kommun; vård & omsorg, socialkontoret, försörjningsstöd, från landstinget; psykiatri samt primärvård.

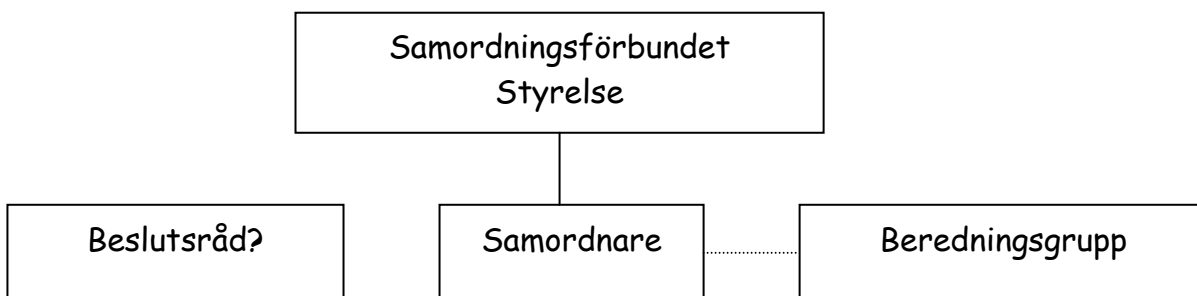
Samordnaren

Samordnarens uppgifter är bland annat att bereda ärenden för styrelsen, bygga upp och driva förbundets verksamhet och administration.

Beslutsråd – ny grupp i förbundet?

Enligt samordnande tjänsteman behöver förbundet ha en ytterligare chefsgrupp med enhetschefer som verkar närmare den dagliga verksamheten inom respektive myndighet. Det förefaller som om att den grupp som idag fattar beslut om Rehabpotten kommer att få denna roll.

Organisationsskiss



Hur fungerar arbetsformerna inom förbundet?

Alla ledamöter anser att styrelsen är ansvarig för förbundet och driver det framåt men ger sig inte in i detaljstyrning. Men några var mer tydliga än andra med att man som ledamot också är representant för den egna organisationen.

Dubbla roller i styrelsen – men det går att hantera

Ledamöterna i styrelsen uttrycker sig inte på samma sätt om sitt styrelseuppdrag. Länsarbetsnämndens och kommunens representant menar att det är svårt att inte ta med sig rollen man har från sin egen organisation. Länsarbetsnämndens representant menar att i det dagliga arbetet följer hon alltid sin organisations regelverk och verksamhetsmål och det måste hon göra även när hon sitter med i samordningsförbundets styrelse trots att det finns en önskan bland övriga styrelseledamöter att Länsarbetsnämnden borde vara mer flexibel kring sitt regelverk.

De andra ledamöterna talar mer om att de företräder förbundet och/eller kommuninvånarna än den egna organisationen.

Även om ledamöterna uttrycker sig olika kring sitt styrelseuppdrag förefaller det inte som att det har haft någon negativ inverkan på styrelsens arbete.

En jämspelt styrelse

Alla i styrelsen anser att parterna i styrelsen är jämbördiga och att alla driver verksamheten framåt. Alla har också samma möjligheter att styra och deltar på samma villkor i styrelsearbetet.

Beredningsgruppen har hittat formen

Inga problem förena myndighetsrollen med samverkansrollen

Teoretiskt sett skulle det kunna vara ett problem att företräda den egna organisation samtidigt som man ska skapa en effektiv samverkan. Ingen av de intervjuade i beredningsgruppen anser dock att det fanns ett sådant problem. De flesta i beredningsgruppen anser att man företräder sin organisation och utifrån det försöker skapa en effektiv samverkan med målgruppens bästa för ögonen.

Alla visar liknande engagemang

Alla i gruppen anser att alla parter har samma möjligheter att styra verksamheten. Ingen aktör anser att det fanns en eller flera aktörer i gruppen som är för dominerande eller fattar beslut över huvudet på de andra. Några anser att Försäkringskassan är något mer drivande än de andra.

Gruppen har tillräckligt inflytande

Beredningsgruppens uppgift är främst att diskutera insatser, principer i samverkansarbetet. Beredningsgruppen har ingen beslutanderätt men kan påverka genom den kunskap gruppen besitter. De förslag som gruppen lagt fram har klubbats igenom av styrelsen.¹³ Under intervjuerna framkommer att i princip samtliga är nöjda med det inflytande gruppen har idag.

Samordnaren har en nyckelroll

Nästan alla i styrelsen och beredningsgruppen är eniga om att den samordnande tjänstemannen har en nyckelroll. De menar att om inte denne lyckas att hålla ihop samordningsförbundet och driva det framåt blir det ingen verksamhet. För att kunna göra det krävs det att samtliga intressenter har förtroende för samordnaren. Samordnaren måste också skapa ett klimat i de olika grupperna där aktörernas olika kulturer blir en tillgång istället för en stöttesten.

Samordnaren i Norrköpings samordningsförbund har erfarenhet från Socsam i Finspång och har dessutom arbetat i Norrköpings kommun tidigare. Flera intervjupersoner menar att det är två faktorer som påverkar samordningsförbundet positivt.

Tydliga gränser inom förbundet

Nästan samtliga i beredningsgruppen och styrelsen anser att ansvarsområdena mellan samordningsförbundets olika grupper är tydliga. Ingen i styrelsen anser att styrelsen eller samordnarens ansvarsområden är otydliga.

¹³ Det gäller förslag under år 2005.

I beredningsgruppen anser två att deras grupp inte har ett tydligt uppdrag där det klart framgår vilka uppgifter beredningsgruppen har. Men ingen av de två anser att det är ett problem. En av dem menar att det snarare är en fördel eftersom man då är fri att diskutera frågor även utanför samordningsförbundets ansvarsområde.

Arbetsformer mellan förbundet och ordinarie verksamhet

Avtal tydliggör ansvarsfördelning

Samtliga ledamöter i styrelsen anser att det finns tydliga gränser mellan det som förbundet och ordinarie verksamhet ska göra. En ledamot menar att genom avtal skapar förbundet tydliga gränser. Samtliga i styrelsen är tydliga med att påpeka att förbundet inte ska finansiera verksamhet som den ordinarie verksamheten ska göra.

Gränserna tydliga i praktiken ...

De flesta i beredningsgruppen anser att gränserna mellan förbundets verksamhet och ordinarie verksamhet är tydliga i praktiken. Det vill säga, alla beredningsgruppen vet vad förbundet ska utföra eftersom dess verksamhet finns reglerad i avtal.

... men inte på ett principiellt plan

I ett teoretiskt perspektiv menar emellertid flera i beredningsgruppen att det inte är självklart vad förbundet respektive ordinarie verksamhet bör finansiera. De menar att det är svårt att helt avgöra vad ordinarie verksamhet *egentligen* borde göra och vad förbundet *egentligen* borde göra. ”Är det möjligt att utföra någon typ av verksamhet som inte ordinarie verksamhet egentligen skulle kunna göra”. Några menar att all verksamhet som förbundet betalar skulle nog lika gärna ha kunnat utföras via den ordinarie verksamhetens budget, om de hade prioriterat den.

Ordinarie verksamhet har inflytande över förbundet

Flera i beredningsgruppen menar att den ordinarie verksamheten har möjlighet att påverka förbundets verksamhet via beredningsgruppen. Man för samtal med kollegor från den egna organisationen om samordningsförbundet verksamhet och ansvarsområde. Detta för man sedan in i beredningsgruppen och arbetar vidare med.

Men samtidigt pekar många på att samordningsförbundet är nystartat och det finns en hel del personer ute i den ordinarie verksamheten som ännu inte känner till förbundets verksamhet eller inte vet hur verksamheten kommer att se ut. En av de intervjuade säger att det fanns handläggare i hans verksamhet som var oroliga för att förbundet skulle ”ta över vår verksamhet”.

Men när handläggarna fick veta vilka uppgifter samordningsförbundet har försvann oron och ersattes med positiv förväntan.

Fyrkantiga statliga myndigheter

Flera i styrelsen lyfter fram att främst arbetsförmedlingen har varit och är för fyrkantiga. Några menar att arbetsförmedlingen ser för snävt på målgruppen och sitt eget uppdrag. Det finns önskemål från flera parter att arbetsförmedlingen skulle vara mer flexibel.

Det finns även några, både från styrelse och från beredningsgrupp, som anser att Försäkringskassan börjar bli alltför fyrkantiga i sitt sätt att tolka det egna regelverket.

En från styrelsen och ett par från beredningsgruppen anser att samverkansparterna bör vara flexibla med det egna regelverket om det skulle underlätta för samverkan. Men det stora flertalet anser att samverkan bör ske inom ramen för de ordinarie verksamheternas uppdrag.

Nationella mål

Ledamöterna i styrelsen fick svara på frågan om hur samordningsförbundet förhållit sig till de nationella målen för sjukskrivningar, sysselsättning, arbetslöshet och socialbidrag.

Målen är kända men de styr inte

Styrelsen har inte diskuterat målen men samtliga ledamöter känner till de fyra nationella målen. Målen i sig har inte varit styrande överhuvudtaget. Ingen av de intervjuade tror att de hade valt en annan målgrupp eller andra insatser om de nationella målen inte hade funnits. Flera menar att målen är satta utifrån den problematik som finns i samhället och att det därmed blir självklart att man arbetar med insatser som påverkar målen.

Få diskussioner om jämställdhet och integration

Ledamöterna i styrelsen fick svara på frågan om hur samordningsförbundet förhållit sig till jämställdhet och integration. Det framkom att styrelsen inte fört omfattande diskussioner kring dessa perspektiv.

I verksamhetsplanen framgår att arbetssättet ska präglas av ett antal principer varav en handlar om att ”alla insatser ska anpassas till kvinnors och

mäns förmåga och förutsättningar”. Förbundet kommer även att redovisa sin statistik uppdelat efter kön.

En intervjuperson menar att man kommer att fokusera på dem som behöver hjälp. Är det fler kvinnor eller invandrare som behöver hjälp så kommer de att få det.

Politiskt ansvarsutkrävande

”Det finns inga problem kring det eftersom politisk enighet råder”

Ingen i styrelsen anser att det finns problem kring politiskt ansvarsutkrävande och man tror heller inte att det skulle kunna bli det i framtiden. Frågan har inte varit uppe till diskussion vid styrelsemötena eftersom man ”har haft viktigare frågor att diskutera” som en ledamot uttrycker sig. En annan påpekar att inom denna fråga finns politisk enighet, vilket gör att det inte spelar någon roll vem som innehar majoriteten i kommunen eller landstinget.

Fördelar/nackdelar

Vi bad samtliga intervjupersoner att nämna sådant de själva anser vara fördelar eller nackdelar med finansiell samordning jämfört med annan samverkan. Nedan följer en sammanfattning av deras svar.

Bra med egna medel

En ledamot menar att i annan samverkan blir det ofta problem kring finansiering. Alla vill samverka, men ingen vill betala. Men i Finsam har man egna pengar och blir då inte beroende av andra aktörer på samma sätt som i annan samverkan.

Även från beredningsgruppen pekar man på fördelarna med att förbundet har egna medel. Vid annan samverkan har problemet ofta varit att man inte haft egna medel utan varit beroende av de samverkande parternas budgetar. Vill då en part dra sig ur faller hela samverkan.

En ledamot menar att det blir enklare att fokusera på vissa målgrupper och skraddarsy deras insatser. Tidigare saknades det ofta resurser för att kunna ge dessa individer den hjälp och det stöd de behöver.

Samverkan skapar samsyn

Några från beredningsgruppen anser att det viktiga är att de fyra parterna sätter sig ner och diskuterar och skapar samsyn kring målgrupper och insatser. Två pekar på att man nog hade kunnat samverka utan pengar. De menade att det troligtvis hade varit tillräckligt att ha en samordnare.

En från beredningsgruppen menar att det är positivt att alla parter deltar på samma villkor och har samma möjligheter att påverka arbetet.

Andra fördelar

Några ledamöter pekar på att det finns en förhoppning att Finsam kan inspirera andra myndigheter till att samverka. Eller att de som samverkar i Finsam idag kan göra det inom fler områden.

En från beredningsgruppen pekar på att med Finsam ges en färdig struktur. Det gör att verksamheten inte rinner ut i sanden, vilket har hänt med andra samverkansprojekt.

Kortsiktighet kan skapa problem

Två från beredningsgruppen pekar på att samordningsförbundets budget sträcker sig ett år framåt i tiden. En menar att det blir svårare att rekrytera personer eftersom de flesta inte vill arbeta på ettåriga kontrakt. För att kunna anställa rätt personer ser man sig tvungen att ge löften om längre anställningar, trots att det inte finns formella beslut om det. En annan menar att ettåriga budgetar gör att det finns en sårbarhet i Finsam. Om en part vill lämna faller hela verksamheten.

Andra nackdelar

I den nuvarande lagstiftningen begränsas samverkan till de fyra parterna. En i styrelsen hade velat ha möjlighet att inkludera annan myndighet, t.ex. polisen. Det finns flera målgrupper som är aktuella både hos samordningsförbundet och hos polisen.

Både länsarbetsnämndens ledamot från styrelsen och representant från beredningsgruppen säger att de andra i styrelsen inte kan fatta beslut vid sittande bord. De måste förankra i sin organisation. Detta gör att arbetet blir tungrott och tar onödigt lång tid.

Det är ibland svårt att förhålla sig till förbundets verksamhet och den egna organisationens prioriteringar menar en ledamot. ”Ett klagande från regeringen om vad de vill att vår organisation ska bidra med i denna samverkan hade underlättat vår medverkan i förbundet”.

Några i styrelsen pekar på att resurserna kan bli för knappa. Om man är framgångsrik med att minska sjukskrivningarna blir det mindre pengar till verksamheten. Trots att behovet kanske blir än större eftersom många lämnar sin sjukskrivning utan att återgå till arbete men behöver fortsatt hjälp.

Några från beredningsgruppen pekar på att till vissa delar av den verksamhet som förbundet finansierar behöver man anställa folk från bristyrken. Det kan göra att den ordinarie verksamheten tappar personer som blir svåra att ersätta.